

Πρόβλημα Κρυπτογραφίας

- Ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ δύο μερών ώστε το περιεχόμενό τους, σε περίπτωση υποκλοπής από τρίτο, να παραμένει ακατάληπτο

Για παράδειγμα, οι ηλεκτρονικές αγορές στηρίζονται στην αποστολή αριθμού πιστωτικής κάρτας από τον Η/Υ μας στον Η/Υ της εταιρίας μέσω πολλαπλών ενδιάμεσων Η/Υ

Ορολογία

- Τα επικοινωνούντα μέρη επικράτησε να αποκαλούνται *Αλίκη* και *Μποπ* (*Alice, Bob*), ενώ ο υποκλοπέας *Εύα* (*Eve*)
- **Κρυπτογράφηση/Αποκρυπτογράφηση:**
  - Το κείμενο M (plaintext) κρυπτογραφείται (μετατρέπεται) στο κρυπτογράφημα (ciphertext) C από την Αλίκη και αποστέλλεται στον Μποπ
  - Αυτός πρέπει να είναι σε θέση να το αποκρυπτογραφήσει, δηλαδή να μετατρέψει το C σε M
  - Ακόμη και αν η Εύα υποκλέψει το C δεν πρέπει να είναι σε θέση να το αποκαταστήσει στην αρχική του μορφή M
- **Ψηφιακές Υπογραφές:**
  - Όταν γίνεται η αποστολή μηνυμάτων, η Αλίκη τα «υπογράφει» ώστε ο Μποπ να είναι σίγουρος ότι αποστολέας τους είναι η Αλίκη και όχι η Εύα υποκρινόμενη την Αλίκη

Προσεγγίσεις

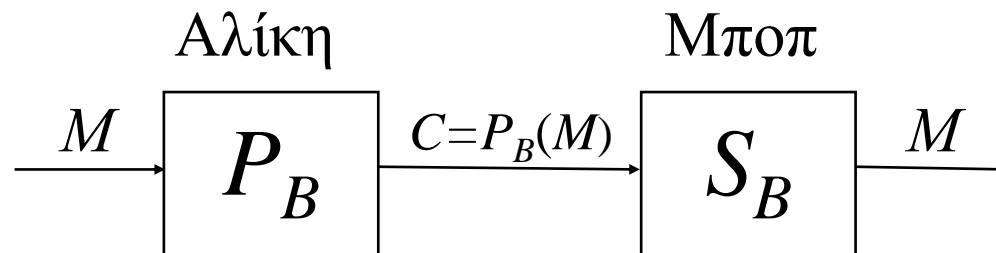
- **Μυστικό Κλειδί**

- Τα δύο μέρη ανταλλάσσουν ένα μυστικό κλειδί, το οποίο χρησιμοποιείται τόσο για την κρυπτογράφηση όσο και την αποκρυπτογράφηση
- Πρέπει να το ανταλλάξουν με ασφάλεια πριν αρχίσει η επικοινωνία
- **Παράδειγμα: Κρυπτογράφηση Ιουλίου Καίσαρα**
  - το i -στό γράμμα αντικαθίσταται με το $(i+3)$ -στό mod 26
  - Το 3 αποτελεί το μυστικό κλειδί

Προσεγγίσεις (συν.)

- **Δημόσιο Κλειδί**

- Η επικοινωνία γίνεται μέσω δύο κλειδιών, ενός δημόσιου P και ενός μυστικού S
- Πχ, για την επικοινωνία του ο Μποπ διαλέγει δύο κλειδιά P_B, S_B :
  - Το πρώτο, το ανακοινώνει, και το δεύτερο, το κρατά για τον εαυτό του
  - Εάν η Αλίκη θέλει να επικοινωνήσει μαζί του, χρησιμοποιεί το P_B για την παραγωγή τού C
  - Ο Μποπ αποκρυπτογραφεί το C μέσω του S_B

Προσεγγίσεις (συν.)

– Προδιαγραφές P, S :

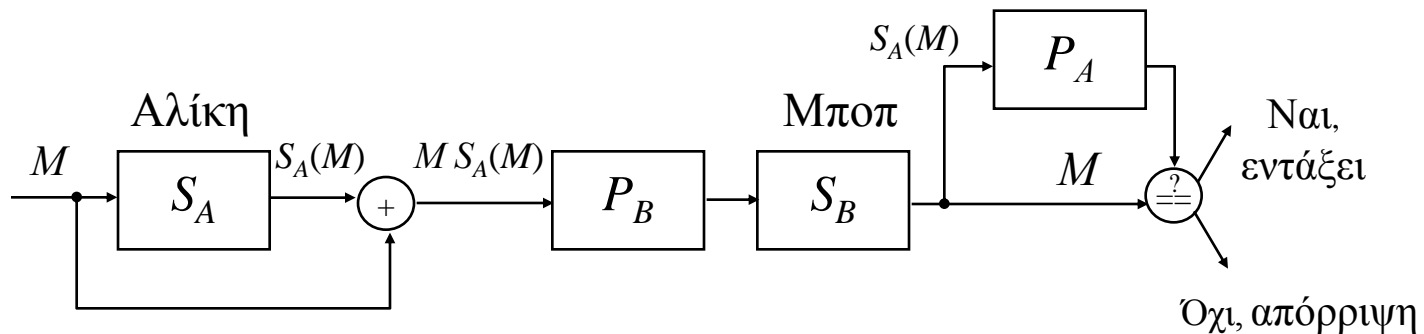
1. $P(S(M)) = S(P(M))$
2. Να υπολογίζονται εύκολα
3. Η εξαγωγή του S από το P να είναι πρακτικώς αδύνατη

- Η ιδιότητα 1 εξασφαλίζει τον σχηματισμό ψηφιακής υπογραφής $S(M)$, καθώς:

$$M = P(S(M)),$$

συνεπάγεται πως ο Μποπ είναι ο συντάκτης του κειμένου M

- Η πλήρης επικοινωνία, με υπογραφές, έχει ως εξής:

Βασικές Μαθηματικές Έννοιες

- Πρώτος Ακέραιος:
  - Κάθε ακέραιος με διαιρέτες τον εαυτό του και την μονάδα
  - Υπάρχουν άπειροι πρώτοι αριθμοί
  - Κάθε ακέραιος γράφεται με μοναδικό τρόπο ως γινόμενο πρώτων
  - Η πυκνότητα των πρώτων στο διάστημα $[1..n]$ είναι ανάλογη του $n / \log n$ (**Θεώρημα πρώτων αριθμών**)

Βασικές Μαθηματικές Έννοιες (συν.)

- Μέγιστος κοινός διαιρέτης (gcd)
 $\gcd(x,y) = \min \{xa+yb \mid x,y \in \mathbb{Z}\} = \gcd(y, x \bmod y)$
- Σχετικώς πρώτοι αριθμοί x,y
 $\gcd(x,y) = 1$
- $\mathbb{Z}_p = \{0, 1, 2, \dots, p-1\}$
- $\mathbb{Z}_p^* = \{a \in \mathbb{Z}_p \mid \gcd(a,p) = 1\}$ (με την πράξη επί modulo, συνιστά αβελιανή πολλαπλασιαστική ομάδα-κλειστότητα, προσεταιριστικότητα, αντιμεταθετικότητα, ουδέτερο/αντίστροφο στοιχείο-ενώ $a^{\phi(p)} \equiv 1 \pmod p, a \in \mathbb{Z}_p^*$)
- Για p πρώτο ισχύει $\mathbb{Z}_p^* = \{1, 2, \dots, p-1\}$
- Μικρό Θεώρημα Φερμά
Εάν p πρώτος, τότε για κάθε ακέραιο $a \in \mathbb{Z}_p^*$, ισχύει:
 $a^p \equiv a \pmod p$ ή $a^{p-1} \equiv 1 \pmod p$
Το αντίστροφο δεν ισχύει, πχ, $234 = 11 \times 31$

Βασικές Μαθηματικές Έννοιες (συν.)

- Αντίστροφος $a^{-1} \pmod n$
  - $aa^{-1} \equiv 1 \pmod n$
  - Υπάρχει, εάν $\gcd(a,n) = 1$
- Θεώρημα κινέζικου υπολοίπου:

Το σύστημα

$$x \equiv a_1 \pmod{n_1}$$

$$x \equiv a_2 \pmod{n_2}$$

⋮

$$x \equiv a_k \pmod{n_k}$$

όπου οι $n_1, n_2, \dots, n_k$ ανά δύο σχετικώς πρώτοι, έχει μοναδική λύση $\pmod{n_1 n_2 \cdots n_k}$. Δηλαδή, $x \equiv y \equiv a_i \pmod{n_i}$ αν και μόνον αν $x \equiv y \pmod{n_1 n_2 \cdots n_k}$

Βασικές Μαθηματικές Έννοιες (συν.)

- Συνέπεια θεωρήματος κινέζικου υπολοίπου
  - Έστω οι $n_1, n_2, \dots, n_k$ ανά δύο σχετικώς πρώτοι. Για κάθε ζεύγος ακεραίων x, a ισχύει

$$x \equiv a \pmod{n_1}$$

$$x \equiv a \pmod{n_2}$$

⋮

$$x \equiv a \pmod{n_k}$$

αν και μόνον αν

$$x \equiv a \pmod{n_1 n_2 \dots n_k}$$

Κρυπτοσύστημα Δημοσίου Κλειδιού RSA (Riverest, Shamir, Adleman)

- Ο αλγόριθμος εξαγωγής δημόσιου και κρυφού κλειδιού είναι πολύ απλός:
  1. Επιλογή δύο *τυχαίων, μεγάλων, πρώτων ακεραίων* p, q
  2. Υπολογισμός του γινομένου $n = pq$
  3. Επιλογή ενός μικρού, περιττού ακεραίου e : $\gcd(e, \varphi(n))=1$ ($e, \varphi(n)$ σχετικώς πρώτοι), με $\varphi(n)=(p-1)(q-1)$
  4. Υπολογισμός του $d=e^{-1} \bmod \varphi(n)$ ($de=1 \bmod \varphi(n)$)
  5. Ανακήρυξη του $P = (e, n)$ ως *δημόσιο κλειδί RSA*
  6. Ανακήρυξη του $S = (d, n)$ ως *μυστικό κλειδί RSA*

Οπότε, για $M < n$, έχουμε

$$P(M)=M^e \bmod n \text{ και } S(C)=C^d \bmod n$$

Απόδειξη Ιδιότητας Αντιστροφής

- Πρέπει να δείξουμε ότι:

$$P(S(M)) = S(P(M)) = M$$

- Έχουμε ότι:

$$P(S(M)) = S(P(M)) = M^{ed} \pmod n$$

$$ed = ee^{-1} \pmod{\varphi(n)} = 1 + k\varphi(n) = 1 + k(p-1)(q-1)$$

$$M^{1+k(p-1)(q-1)} \pmod p = M(M^{(p-1)})^{k(q-1)} \pmod p$$

- Όμως p πρώτος, άρα

$$M^{(p-1)} \pmod p = 1 \text{ (μικρό θεώρημα Φερμά)}$$

και συνεπώς

$$M(M^{(p-1)})^{k(q-1)} \pmod p = M \cdot 1 \pmod p = M \pmod p (*)$$

Απόδειξη Ιδιότητας Αντιστροφής (συν.)

- Παρομοίως, q πρώτος, άρα:

$$M^{(q-1)} \bmod q = 1 \text{ (μικρό θεώρημα Φερμά)}$$

και συνεπώς:

$$M(M^{(q-1)})^{k(p-1)} \bmod q = M \cdot 1 \bmod q = M \bmod q \quad (\dagger)$$

(*) και $(\dagger) \Rightarrow M(M^{(q-1)})^{k(p-1)} \bmod pq = M \bmod pq$
(συνέπεια θεωρήματος κινέζικου υπολοίπου)

Παράδειγμα

- Έστω ότι θέλουμε να κρυπτογραφήσουμε το μήνυμα:
Σύστημα RSA
- Σε ASCII η μορφή του είναι
211**253**243**244**231**236**255**032**082**083**041
- Εάν επιλέξουμε
 $p=19, q=31, e=53,$
τότε
 $n=19 \cdot 31=586, \varphi(n)=18 \cdot 30=540$ και $d = 377.$
- Το κείμενο πρέπει να χωριστεί σε τμήματα των *δύο* ψηφίων, τα οποία κρυπτογραφούνται και μετά συνενώνονται:
211253243244231236255032082083041
↓
048084375517497205396084180377350497202267296157001
- Η αποκωδικοποίηση γίνεται τμήμα-τμήμα. Π.χ.,
 $048^{377} \bmod 586 = 21$

Πράξεις που απαιτούνται

- Υπολογισμός γινομένου δύο ακεραίων-εύκολη
- Ύψωση σε δύναμη modulo n -εύκολη αναδρομική διαδικασία, αφού:
  - $a^b = a^{b/2} a^{b/2} = (a^2)^{b/2}$, b άρτιος, ή
  - $a^b = a a^{(b-1)/2} a^{(b-1)/2} = a(a^2)^{(b-1)/2}$, b περιττός

Υπολογισμός αντίστροφου e modulo n -εύκολος

- Ισχύει $\gcd(a,b)=xa+yb$.
- Εμείς θέλουμε να βρούμε τον αριθμό x , τέτοιον ώστε $ex \equiv 1 \pmod n$ ή $ex = 1+cn, c \in \mathbb{N}$.
- Όμως e αντιστρέψιμος σημαίνει $\gcd(e,n) = 1$ ή $xe+yn = 1$.
- Άρα, αρκεί να βρούμε τον συντελεστή x του μέγιστου κοινού διαιρέτη. Αυτό γίνεται μέσω του αλγορίθμου του Ευκλείδη

Algorithm gcdExtended (int a, int b, coeff c) // απόδειξη με επαγωγή

1. **if** (b == 0){
2.   c.x = 1;
3.   c.y = 0;
4. }
5. **else**{
6.   gcdExtended(b, a % b, c); // Επαγ. Υπόθεση: $\gcd(b,a\%b)=x1*b+y1*(a\%b)$
7.   x1 = c.x; y1 = c.y; // $\gcd(a,b) = y1*a+(x1-(a/b)*y1)*b = y1*(a-(a/b)b)+x1*b$
8.   c.x = y1;   //   = $y1*(a\%b)+ x1*b = \gcd(b,a\%b)$ ΟΕΔ
9.   c.y = x1-(a/b)*y1;
10. }

Εύρεση δύο πρώτων ακεραίων p, q (λίγο δύσκολο)

- Υπάρχουν πιθανοτικά τεστ που αποφαινόνται εάν ένας ακέραιος είναι πρώτος ή όχι.
- Το πιο γνωστό είναι το τεστ Miller-Rabin, το οποίο βασίζεται στο μικρό θεώρημα του Φερμά:

$$p \text{ πρώτος και } a \in \mathbb{Z}_p^* \Rightarrow a^{p-1} = 1 \pmod{p}$$
$$a^{p-1} \neq 1 \pmod{p} \Rightarrow p \text{ σύνθετος}$$

Algorithm millerRabinTest(int n, int s)

1. **for** ($i = 0; i < s; i++$) {
2. $a = \text{random}(1, n-1)$;
3. **if** ($(\text{power}(a, n-1, n) \neq 1)$ // $a^{n-1} \neq 1 \pmod{n}$
4. **return** composite; // σίγουρα σύνθετος
5. }
6. **return** prime; // με επιφύλαξη

Για $s = 51$ η πιθανότητα λάθους είναι μόλις $4.44 \cdot 10^{-16}$

Μειονεκτήματα RSA

- Αργοί οι υπολογισμοί εν σχέσει με τους αλγορίθμους μυστικών κλειδιών
- Δεν υπάρχει απόδειξη ότι δεν «σπάει»: Στηρίζεται στην *εικασία* ότι *μόνον* εάν βρεθεί αποτελεσματική διαδικασία παραγοντοποίησης ακεραίων, ο αλγόριθμος σπάει

Ορισμοί

- ***On-line* Αλγόριθμος**

Κάθε αλγόριθμος, ο οποίος, δεχόμενος μία ακολουθία αιτήσεων, την επεξεργάζεται *σειριακά*, ώστε να περατώνει κάθε αίτηση *προτού* αναλάβει την εξυπηρέτηση της επόμενης

- Δεν ενδείκνυται κλασική ανάλυσή τους γιατί, ενδεχομένως, ένας κακόβουλος χρήστης μπορεί να εμφανίζει ακολουθίες που οδηγούν τον αλγόριθμο σε χειρίστη συμπεριφορά

Ορισμοί (συν.)

- Αντ' αυτού, συγκρίνεται βάσει της επιδόσεως ενός *off-line* ιδεατού αλγορίθμου O , ο οποίος γνωρίζει όλη την ακολουθία εξ αρχής
- Η επίδοση του *off-line* αλγορίθμου O εκφράζει την δυσκολία (πολυπλοκότητα) της εισόδου
- Κατά συνέπεια, μιλούμε για c -ανταγωνιστικό αλγόριθμο ελαχιστοποιήσεως A , όταν, για οποιαδήποτε ακολουθία εισόδου σ , ισχύει:

$$f_A(\sigma) - cf_O(\sigma) \leq b, \quad b \text{ σταθερά, ίσως } f(c)$$

Ορισμοί (συν.)

- Ομοίως, μιλούμε για c -ανταγωνιστικό αλγόριθμο μεγιστοποιήσεως A , όταν, για οποιαδήποτε ακολουθία εισόδου σ , ισχύει:
 $f_A(\sigma) - c^{-1}f_O(\sigma) \geq b$, b σταθερά, ίσως $f(c)$

Είδη Αντιπάλων

- Συνήθως, ο *off-line* θεωρείται ως *αντίπαλος*, ο οποίος:
  - είτε ξέρει τα πάντα για τον ντετερμινιστικό αλγόριθμο A και, έτσι, διαλέγει την ακολουθία εισόδου, ώστε να τον παρασύρει σε χειρίστη συμπεριφορά
  - είτε, καθώς ο A είναι τυχαίος, αλλά πάντοτε αποκαλύπτει τις επιλογές του, παρατηρεί την συμπεριφορά του A και, βάσει των $i-1$ επιλογών, διαλέγει την i -στή είσοδο (*προσαρμοζόμενος-adaptive*)
  - είτε, καθώς ο A είναι τυχαίος και δεν αποκαλύπτει τις επιλογές του, δεν μπορεί να κάνει τίποτε άλλο παρά να παρακολουθεί τον αλγόριθμο σε μία ακολουθία εισόδου (*επιλήσμων-oblivious*)

Αναζήτηση Τιμών

- Δοθείσης μίας ακολουθίας τιμών

$$\mathbf{p} = \langle p_1, p_2, \dots, p_n \rangle, \quad p_i \in [m, M], \quad m, M > 0$$

αποκαλυπτόμενης τιμή-προς-τιμή, ο ‘παίκτης’ αναζητεί την μέγιστη (ή την ελάχιστη τιμή), με τους εξής κανόνες:

- Αποδέχεται την τρέχουσα τιμή ως την μέγιστη (ελάχιστη)
  - Απορρίπτει την τιμή, και ζητά να δει την επόμενη
  - Ο χρονικός ορίζοντας του παιχνιδιού είναι πεπερασμένος:
    - Εάν δεν επιλέξει καμμία τιμή, μένει με την τελευταία p_n
- Εφαρμογές
    - Αναζήτηση του καλύτερου/ης κατά την πρόσληψη προσωπικού
    - Αναζήτηση χαμηλότερης τιμής αγοράς
    - Η-πλειστηριασμοί (e-auctions): αναζήτηση υψηλότερης τιμής προσφοράς

Ντετερμινιστικός Αλγόριθμος- Πολιτική Τιμής Εξασφαλίσεως (RRP)

- Αποδοχή της πρώτης προσφοράς μεγαλύτερης ή ίσης με:

$$\sqrt{mM}$$

ονομαζόμενης ως **τιμή εξασφαλίσεως**

- Ο αλγόριθμος είναι $\sqrt{\varphi}$ - ανταγωνιστικός ($\varphi = M/m$)

– Έστω ότι στον παίκτη προσφέρεται η τιμή εξασφαλίσεως:

- Μελλοντικά, θα του προσφερθεί M και, άρα, ο λόγος της επιδόσεως είναι:

$$M / \sqrt{mM} = \sqrt{\varphi}$$

– Του προσφέρεται τιμή *το πολύ* $\sqrt{mM}-1$, οπότε θα μείνει με την τελευταία τιμή, η οποία, στην χειρότερη περίπτωση, είναι m :

$$(\sqrt{mM}-1) / m < \sqrt{mM} / m = \sqrt{\varphi}$$

Πολιτική Τιμής Εξασφαλίσεως (RRP) (συν.)

- Ο λόγος είναι ο καλύτερος δυνατός
  - Θεωρήστε την ακολουθία $\langle p_1, p_2 \rangle$, με $p_1 = x < M$
  - Εάν ο εκάστοτε αλγόριθμος επιλέξει x , τότε ο αντίπαλος προσφέρει $p_2 = M$, επιτυγχάνοντας λόγο M/x
  - Διαφορετικά, ο αντίπαλος προσφέρει $p_2 = m$, επιτυγχάνοντας λόγο x/m
  - Ισοσκελίζοντας τους δύο λόγους
$$M/x = x/m,$$
προκύπτει το αιτούμενο

Πιθανοτικός Αλγόριθμος

- Το όριο $\sqrt{\phi}$ δύναται να ξεπεραστεί με χρήση τυχειότητας
- Έστω $RRP(i)$ ο ντετερμινιστικός αλγόριθμος με τιμή εξασφαλίσεως $m2^i$. Τότε:

Επιλέγουμε, ισοπίθανα (με πιθανότητα $1/k$), μία εκ των πολιτικών

$$RRP(1), RRP(2), RRP(3), \dots, RRP(k)$$

- Θα δείξουμε ότι ο αλγόριθμος είναι $(l(\phi)\log\phi)$ -ανταγωνιστικός, με

$$\lim_{\phi \rightarrow \infty} l(\phi) = 1$$

όπου, δίχως βλάβη της γενικότητας, $\phi = 2^k$, $k \in \mathbb{N}$

Πιθανοτικός Αλγόριθμος (συν.)

- Έστω ότι η μέγιστη τιμή που ο αντίπαλος επιλέγει είναι:

$$m2^{i+1}-\varepsilon \in [m2^i, m2^{i+1}), \quad 0 < \varepsilon < 1$$

- Τότε

$$\mathbf{E}[f] = \sum_{j=1}^i (1/k)m2^j + \sum_{j>i} (1/k)m = m/k(2^{i+1} - 2 + k - i)$$

καθώς:

- για $j \leq i$, η στρατηγική θα διαλέξει τουλάχιστον την τιμή εξασφαλίσεως $m2^j$
- για $j > i$, θα πετύχει τουλάχιστον m (την ελάχιστη)

Πιθανοτικός Αλγόριθμος (συν.)

- Οπότε, ο λόγος είναι:

$$(m2^{i+1}-\varepsilon)/m/k(2^{i+1}-2+k-i)$$

$$< m2^{i+1}/m/k(2^{i+1}-2+k-i)$$

$$= k 2^{i+1}/(2^{i+1}-2+k-i)$$

$$= (2^{i+1}/(2^{i+1}-2+k-i))\log\varphi < l(\varphi)\log\varphi$$

$$\text{με } l(\varphi) \sim 1 \text{ για } i = (k-2)+1/\ln 2$$

Κρυφή Μνήμη (Caching)

- Γρήγορη μνήμη k θέσεων (σελίδων) που παρεμβάλλεται μεταξύ κύριας μνήμης και εφαρμογής και αποθηκεύει τις τελευταίες προσπελάσεις
  - Εάν υπάρχει, hit! και αποφεύγουμε την προσπέλαση της μνήμης
  - Εάν δεν υπάρχει, miss! και την φέρνουμε από την κύρια μνήμη
    - Εάν υπάρχει χώρος στην cache, τότε την αποθηκεύουμε χωρίς πρόβλημα
    - Αλλιώς, πρέπει να δημιουργήσουμε ελεύθερο χώρο με την έξωση (*eviction*) κάποιας

Κρυφή Μνήμη (Caching) (συν.)

- Το πρόβλημα εμφανίζεται στα λειτουργικά, αλλά είναι παρόμοιο με αυτό των browsers.
- Κυρίαρχο σημείο: η πολιτική εξώσεως
  - LRU: *η παλαιότερα ανακτημένη*
  - LFU: *με την μικρότερη συχνότητα ανακτήσεως*
  - FiFo: *κατά σειρά τοποθέτησεως στην μνήμη*
  - Random Selection: *τυχαία επιλογή*

Δυσκολία caching

- Για οποιονδήποτε αλγόριθμο caching υπάρχουν αυθαίρετα μεγάλες ακολουθίες αιτήσεων σελίδων, τέτοιες ώστε ο λόγος ανταγωνιστικότητας να είναι τουλάχιστον όσο και το μέγεθος k της cache.
  - Έστω ότι οι cache του *on-line* και του *off-line* περιέχουν τις ίδιες k σελίδες, ενώ η πρώτη αίτηση είναι για σελίδα άγνωστη (miss)
  - Ονομάζουμε S το σύνολο αυτών των $k+1$ σελίδων
  - Η ακολουθία αιτήσεων σ :
    - αιτείται εκείνη η σελίδα από το S που δεν υπάρχει στην cache (πάντοτε υπάρχει τέτοια)

Δυσκολία caching (συν.)

- Ο *off-line* χωρίζει την σ σε μέγιστες υπακολουθίες (γύρους) k διακριτών σελίδων, και κάθε φορά διώχνει αυτήν που θα ζητηθεί πρώτη στον επόμενο γύρο. Πχ,
  - 4   2   3   /**1**   4   3   /**2**   4   1   /**3**...
  - {1,2,3},{1,4,3},{1,4,2}/ {3,4,2},{3,1,2},{4,1,2}|{4,1,3}, ... (*on-line*)
  - {1,2,3},{**4**,2,3},{4,2,3}|{4,**1**,3},{4,1,3},{4,1,3}| {4,1,**2**}, ... (*off-line*)
- Άρα:
  - Ο *on-line* έχει μία αποτυχία ανά αίτηση
  - Ο *off-line* έχει μία αποτυχία ανά γύρο (δηλ., μία ανά k αιτήσεις)

LRU

- Προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την χρονική «τοπικότητα» των σελίδων για να διαμορφώσει πολιτική εξώσεως
- Αιτεί μία ουρά προτεραιότητας, με αύξοντες αριθμούς κλειδιού-αντιπροσωπευτικούς της χρονικής στιγμής τελευταίας χρήσης (εύκολο)
- Έχει απόδοση: $f_{LRU} \leq kf_O + k$
  - Η σ χωρίζεται σε υπακολουθίες $\tau_0 \tau_1 \tau_2 \dots \tau_m$ ώστε η τ_0 να περιέχει το πολύ k αποτυχίες LRU και οι υπόλοιπες ακριβώς k
  - Σε κάθε τ_i η *off-line* πρέπει να σημειώνει τουλάχιστον μία αποτυχία, με εξαίρεση ίσως την τ_0 :
    - παρατηρήστε πως σε κάθε υπακολουθία τ_i , λόγω του τρόπου λειτουργίας της LRU, θα υπάρχουν ανακτήσεις **τουλάχιστον** $k+1$ διακεκριμένων σελίδων
    - Κατά την τ_0 , εάν παρατηρηθεί διπλή ανάκτηση, τότε υπάρχουν ανακτήσεις **τουλάχιστον** $k+1$ διακεκριμένων σελίδων. Διαφορετικά, ίσως η *off-line* γλιτώσει την αποτυχία
  - Εάν οι δύο cache έχουν διαφορετικά περιεχόμενα, τότε η *off-line* πολιτική μπορεί να γλιτώσει το πολύ k ανακτήσεις

FiFo

- Εύκολη υλοποίηση με μία λίστα
- Ίδια πολυπλοκότητα με LRU (παρόμοιο επιχείρημα)

LFU

- Απαιτεί την δυσκολότερη υλοποίηση (ουρά μεγίστου)
- Δεν είναι k -ανταγωνιστική (!):

Έστω η ακολουθία

$$\tau_1 = \sigma_1 \sigma_1 \dots \sigma_1 \sigma_2 \sigma_2 \dots \sigma_2 \dots \sigma_{k-1} \sigma_{k-1} \dots \sigma_{k-1}$$

των $l > k$ προσπελάσεων σε $k-1$ διαφορετικές σελίδες και

$$\tau_2 = \sigma_k \sigma_{k+1} \sigma_k \sigma_{k+1} \dots \sigma_k \sigma_{k+1}$$

μία ακολουθία των $2l-2$ προσπελάσεων σε δύο νέες σελίδες.

Τότε, η σύνθετη ακολουθία αιτήσεων

$$\Sigma = \tau_1 \tau_2$$

- οδηγεί την LFU, μετά τις πρώτες $l(k-1)$ ανακτήσεις, να αποτυγχάνει σε κάθε αίτηση ($2l-2$, συνολικά)
- ο βέλτιστος να αποτυγχάνει μία φορά
- Άρα, κατά την Σ , ο λόγος LFU/off-line = $2(l-1) > l > k$
- Έστω $\Sigma' = \Sigma \Sigma \Sigma \dots \Sigma \Sigma$ αυθαίρετα μεγάλη ακολουθία. Σε αυτήν, ο λόγος LFU/off-line $> l > k$

LiFo

- Δεν είναι k -ανταγωνιστική (!):

Έστω η ακολουθία n ανακτήσεων

$$\tau = \sigma_1 \sigma_2 \dots \sigma_{k-1} \sigma_k \sigma_{k+1} \sigma_k \sigma_{k+1} \sigma_k \sigma_{k+1} \dots \sigma_k \sigma_{k+1} \dots$$

Τότε:

- Η LiFo, μετά την k -στή αίτηση, αποτυγχάνει συνεχώς
- Η *off-line* το πολύ $k+1$ φορές
- $f_{\text{LiFo}}/f_o \geq (n-k)/k = n/k - 1 > k$

Πολιτική Μαρκαδόρου (Marker)

- Τι ισχύει (χωρίς απόδειξη):

Για κάθε τυχαίο αλγόριθμο caching, υπάρχει ακολουθία με λόγο ανταγωνιστικότητας:

$$c \geq H_k = \sum_{1 \leq k \leq j} 1/j$$

- Πολιτική Μαρκαδόρου

- Προσπαθεί να εξομοιώσει την πολιτική LRU

- Κάθε σελίδα έχει ένα μπιτ, αρχικά θεμένο στην τιμή ‘0’
- Εάν ζητηθεί μία σελίδα, τότε το μπιτ της γίνεται ‘1’
- Εάν πρέπει να εκδιωχθεί μία σελίδα, τότε διαλέγουμε μία από αυτές με μπιτ 0. Εάν όλες έχουν μπιτ 1, τότε
  - Μηδενίζουμε όλα τα μπιτ
  - Διαλέγουμε μία στην τύχη

Ανάλυση

- Η πολιτική μαρκαδόρου είναι $(2\log k)$ -ανταγωνιστική
  - Η ανάλυση γίνεται σε γύρους
  - Κάθε γύρος ξεκινά με όλες τις σελίδες να έχουν μηδενικά μπιτ, και τελειώνει όταν όλες έχουν σημειωθεί με αναμμένα μπιτ
  - Μία σελίδα χαρακτηρίζεται *μπαγιατική* ή *έωλη* (*stale*) εάν προϋπήρχε στην cache προ του γύρου
  - Αλλιώς *νωπή* (*fresh*)

Ανάλυση (συν.)

- Εάν κατά τον i -στό γύρο ο μαρκαδόρος σημειώσει f_i προσπελάσεις νωπών σελίδων (f_i εξώσεις, δηλαδή) και b_i είναι οι σελίδες που υπάρχουν μόνον στην cache του βέλτιστου αλγορίθμου, τότε ο *off-line* θα κάνει τουλάχιστον $f_i - b_i$ εξώσεις
- Επίσης, ο *off-line* αλγόριθμος πρέπει να κάνει και b_{i+1} αντικαταστάσεις για να είναι έτοιμος για τον επόμενο γύρο
- Άρα, με το πέρας του i -στού γύρου, ο *off-line* έχει διενεργήσει τουλάχιστον:

$$\max \{ f_i - b_i, b_{i+1} \} \geq (f_i - b_i + b_{i+1}) / 2$$

εξώσεις

Ανάλυση (συν.)

- Συνεπώς, σε όλους τους γύρους ο *off-line* έχει διενεργήσει **τουλάχιστον**

$$\sum((f_i - b_i + b_{i+1})/2) = (b_{\kappa+1} - b_1)/2 + \sum f_i/2$$

εξώσεις

- Ο μαρκαδόρος χρειάζεται $f_i + s_i$ εξώσεις, δηλ.,
  - Αυτές που δεν υπήρχαν προ του γύρου (φρέσκιες)
  - Συν το μ.ο. s_i των μπαγιάτικων που τις ξαναέφερε πίσω, αφότου εκδιώχτηκαν
- Με κάθε μπαγιάτικη σελίδα σ , έστω X_σ η τυχαία μεταβλητή δείκτης που είναι 1 εάν η σελίδα αιτείται μετά την εκδιώξή της, και 0 εάν όχι. Τότε:

$$s_i = \sum \mathbf{Prob}[X_\sigma = 1]$$

- $\mathbf{Prob}[X_\sigma = 1] \leq \#$ νωπών που υπάρχουν μέχρι της αιτήσεως της σ / $\#$ απροσπέλαστων έωλων (κάθε αίτηση φρέσκιας σελίδας, διώχνει και μία μπαγιάτικη) $\leq f_i / \#$ απροσπέλαστων έωλων (μεγιστοποίηση όταν όλες έχουν μπει)
- Καθώς σημειώνονται $k \cdot f_i$ προσπελάσεις σε μπαγιάτικες σελίδες, προκύπτει πως:
$$s_i \leq f_i/k + f_i/(k-1) + \dots + f_i/(f_i+1) \leq f_i \sum 1/j = f_i H_k$$
- Οπότε, $f_m = \sum_i (f_i H_k + f_i)$ είναι το αναμενόμενο πλήθος αντικαταστάσεων του μαρκαδόρου σε όλους τους γύρους
- Σχηματίζοντας τον λόγο $f_m / f_o = \sum_i (f_i H_k + f_i) / ((b_{\kappa+1} - b_1)/2 + \sum f_i/2)$, μετά από πράξεις, βγαίνει μικρότερος ή ίσος του $c \log n$, c σταθερά